

Commission, en ny Landbocommission, hvortil man havde kunnet kalde Godseiere? Havde det været nogen farlig Foranstaltning? Nej, ikke blot nedflog Regjeringen enhver Bevægelse, men den lod sine bedste Venner gennem Aviser og Stridskrifter betegne Bønderbevægelsen næsten som oprørsf Modstand, næsten som statsfarlig, næsten som Noget, der var værre end Schleswigholsteinismen, og den lod sine gode Venner gennem Bladene tildænge de Mænd, der vovede at træde i Spidsen for Bevægelsen med allehaande Skjældsord og Bagtalelser. Først da der var kommet et demokratisk Ministerium, som havde sat sit Mærke paa Tingen, kom man med den lille Lov, som her er omtalt, Loven af 19de Februar 1861. Og dette Ministerium, denne Regjering skulde man tiltroe at have villet fremme Landbosagen? Nej aldrig i Verden gjør jeg det!

Formanden: Jeg tror dog ikke, det er værdt at føre Forhandlingen i den Tone ind paa Bedømmelsen af tidligere Regjeringers Forhold.

Bable: Måttet Formanden yttrede, at dette ikke skulde være den Tone, hvori Forhandlingerne skulde føres, tror jeg dog, at, naar man i en kommende Tid læser de Forhandlinger, som denne Gang ere førte i Fæstesagen . . . (M. Hage: Det gjør man saamænd ikke!) Man har dog hørt, at den forrige Forhandling er bleven læst, og det vil da formodentlig ogsaa kunne ske med denne, i alt Fald fortjente dog det ærede Medlem, der afbrød mig, at hans Morsomheder bleve læste af en kommende Tid. Der er imidlertid den væsentlige Forskjel mellem denne Forhandling og den, der fandt Sted forrige Gang, at der er kommet en Anerkjendelse af Noget, som ikke dengang blev anerkjendt. Det er anerkjendt af det ærede Medlem, der nys afbrød mig, at det er godt, at de Mænd, af hvem vi nu vente en Høimodighed imod de 11000 Familier, om hvilke der er Tale, indtage en Stilling i Staten, som svare til den Stilling, de indtage i Samfundet. Det har han udtalt nu; men det blev ikke udtalt dengang, og

det er den store Forandring, som er indtraadt fra dengang til nu. Jeg for mit Bedkommende gjentager, hvad jeg ofte har sagt, at var dette tidligere kommet til klar Bewidsthed, havde vort Fædreland undgaaet de Ulykker, der ere overgaaede det (Frederiksen: Det maa De forklare!) Jeg behøver ikke nærmere at forklare hvorledes, men jeg udtaler som min Overbeviisning, at disse Mænd bedre havde kunnet klare vor Stilling end de, i hvis svage Hænder Regjeringen var i de 9 Aar. Der er dem, som have advaret mod Faren gennem de lange Aar, men de, der sad ved Statens Røer, have det Ansvar, at de ikke have taget imod Advarslerne; der er blevet advaret mange Gange. Naar der tales saameget om, at Godseierne ikke dengang vilde gaae ind paa et Tilbud, skal jeg dog ogsaa tillade mig at ondtale et Par Uttringer af de Forhandlinger, som ere bleven paaberabte af ærede Medlemmer. Der er — jeg tør maaffee tillade mig at oplæse et Par Linter — „anvendt Ord imod de store Landeieendomsbesiddere, som i mange Henseender have maattet gjøre dem uventlige, fremmede for vort politiske Liv og dets Udvikling. Man har aldrig hørt Ordet Reaction fremkomme i den sidste Tid, uden at det med den største Grad af Usandhed er kastet hen imod den Klasse af vore Medborgere, og det er ganske vist, at idetmindste fra den Side, som i den højeste Maade har tillagt sig Frihedens Navn, er i Særdeleshed Bencænnelsen Reaction bleven benyttet mod disse vore Medborgere“. (Stemmer: Hvem har sagt det?) Det har den sagt, der her læser det op, og jeg føier til: Der har været Tider under denne Sags Behandling, da en Overeenskomst heldigere havde kunnet være søgt end nu. Der har ogsaa fra deres Side været rakt en Haand til Forsoning. Den blev imidlertid dengang ikke modtagen, men de Mænd, som rakte denne Haand, bleve som sagt stemplede med de haardeste Navne. Maa jeg endnu blot nævne en Udtalelse, som jeg vilde ønske maatte være ledende for Fremtiden: „Jeg kunde gjerne sige, at maaffee den eneste Grund til, at denne Haand muligvis holdes tilbage, er den, at disse Medlemmer af Landet, der ogsaa have deres Ret til at komme i Betragt-